

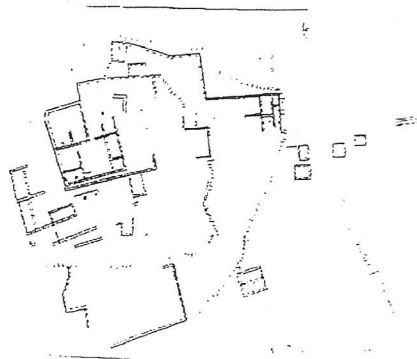
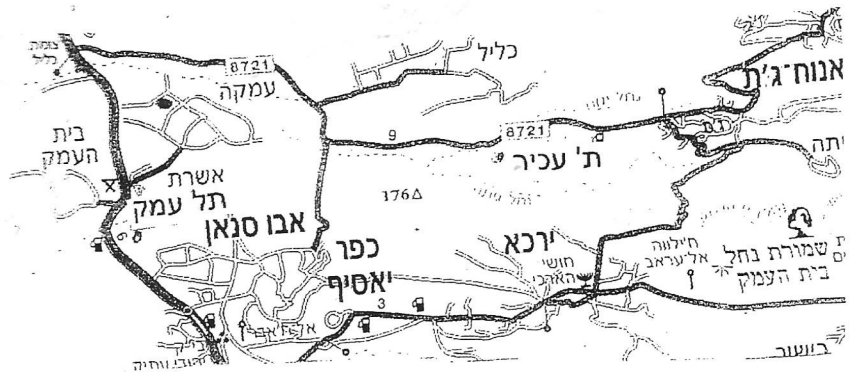
שם הכפר עמקה שומר את השם המקראי בית העמק המוזכר בתיאור נחלת אשר בספר יהושע. (יט 27) בית העמק המקראי היה כמעט ללא ספק בתל עמק (שמו הערבי תל מימס) אך השם נדד צפונה כשני קילומטר תוך שינוי קל. בארמית היי הידיעה בא בסוף המילה ולכן עמקה היא הארמית של העמק. השם עמקה מופיע גם מספר פעמים בספרות התלמודית כאשר שתיים מהן מעניינות במיוחד

[1] עמקה מוזכרת בפסוקים הדנים בגידול בהמה דקה שכנראה נאסר בדרך כלל בגלל החזק שעושים. במשנה ההלכה מופיעה ככה "אין מגדלין בהמה דקה בארץ ישראל אבל מגדלין בסוריא ובמדברות שבארץ ישראל" (משנה בבא קמא ז 7) אך בתלמוד הבבלי מפרטים יותר: "אין מגדלין בהמה דקה בארץ ישראל אבל מגדלין במדבר שביהודה ובמדבר שבספר עכו" (תלמוד בבלי בבא קמא עט ב) ובתוספתא מסבירים קצת אחרת: "במדברות שביהודה ובמדברות שבכפר עמאוקו (עמיאייק / נימאייק)" (תוספתא בבא קמא ח 10). כוון שבתלמוד מדובר בספר עכו אין כמעט ספק שהעמאוקו שבתוספתא היא עמקה. מעניין שבסקר הארכיאולוגי שלנו גלינו מספר לא רגיל של מתקני קשירה באזור ממזרח לעמקה שהם שמשו לקשור בהמות כנראה במרעה.

[2] הפרשה השנייה קשורה לשאלה כמה מגפה מספיק גרועה להכריז עליה כדבר ולעשות תענית - במשנה מוסבר כך: "וכן עיר שיש בה דבר מתענה ומתרעה - איזהו דבר, עיר המוציאה חמש מאות רגלי, ויצאו ממנה שלושה מתים בשלושה ימים זה אחר זה הרי זה דבר פחות מכאן אין זה דבר" (משנה תענית ג 4) ושוב בתלמוד הבבלי מפרטים יותר "עיר התוציאה חמש מאות ואלף רגלי כגון כפר עכו ויצאו הימנה תשעה מתים בשלושה ימים זה אחר זה הרי זה דבר ---, ועיה המוציאה חמש מאות רגלי כגון כפר עמאוקו ויצאו ממנה שלושה מתים בג' ימים זה אחר זה הרי זה דבר" (תלמוד בבלי תענית כא א' וב' בכתב יד אחר של התלמוד המצב הפוך וכפר עמאוקו הוא הגדול) נראה ש-"מוציא רגלי" מתייחס לחיילים שלחמו נגד הרומאים במרד הגדול שהסתיים בחורבן בית שני. כפר עכו מופיע גם ברשימת המקומות שלפי יוספוס (יוספוס פלוויוס/יוסף בן מתתיהו). בצרו אותם במלחמה זו. כמו כן במקורות נזכרים לפחות ארבעה חכמים כבאים מכפר עכו. אולם השאלה היא אפוא היה כפר עכו? יש הצעות רבות כולל כפר יאסיף אבל כאשר זהינו אתר עתיק בכפר מבר הצענו שזה כפר עכו אך נראה לי היום שבכפר עכו הוא חורבת עכיר (עכרוש בערבית) מדרום לכליל כוון שמקום זה קרוב לעמקה ושם אספנו קרמיקה האופיינית לישובים יהודיים בימי בית שני.

מתקן קשירה

ח' עכיר

